

Briselē, 2019. gada 13. novembrī
(OR. en)

14051/19

Starpiestāžu lietas:
2018/0216(COD)
2018/0217(COD)
2018/0218(COD)

AGRI 543
AGRILEG 194
AGRIFIN 75
AGRISTR 71
AGRIORG 82
CODEC 1624
CADREFIN 370

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Padome
K-jas dok. Nr.:	9645/18 + COR 1 + ADD 1 9634/18 + COR 1 + ADD 1 9556/18 + REV 1 (en, de, fr) + COR 1
Temats:	KLP reformas pakete laikposmam pēc 2020. gada – <i>Vides un ar klimatu saistītie aspekti kopējā lauksaimniecības politikā – kopīga, vērienīga un elastīga zaļā arhitektūra</i>

Ņemot vērā Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomes sanākumi, kas notiks 2019. gada 18. novembrī, pielikumā ir pievienots prezidentvalsts sagatavots diskusiju dokuments par vides un ar klimatu saistītajiem aspektiem kopējā lauksaimniecības politikā – kopīga, vērienīga un elastīga zaļā arhitektūra, tostarp jautājumi, uz kuriem balstīsies ministru debates.

**PREZIDENTVALSTS SAGATAVOTS DISKUSIJU DOKUMENTS
PAR VIDES UN AR KLIMATU SAISTĪTAJIEM ASPEKTIEM KOPĒJĀ
LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKĀ –
KOPĪGA, VĒRIENĪGA UN ELASTĪGA ZAĻĀ ARHITEKTŪRA**

Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomes sanāksmē 2019. gada 15. jūlijā ministri apmainījās viedokļiem par vides un ar klimatu saistītajiem aspektiem kopējā lauksaimniecības politikā (KLP) laikposmam pēc 2020. gada. Pirms sanāksmes prezidentvalsts bija sagatavojusi diskusiju dokumentu (10622/19) un lūdza ministrus paust viedokli par Komisijas priekšlikuma būtiskākajiem elementiem un apsvērt iespējamus uzlabojumus, kas vajadzīgi, lai panāktu vēlamos vērienīgākos vides un klimata mērķus.

Daudzas delegācijas (kaut arī dažādā mērā) pauda atbalstu tam, ka salīdzinājumā ar pašreizējo KLP turpmākajā jābūt vērienīgākiem vides un klimata mērķiem. Delegācijas arī uzsvēra, ka ir svarīgi i) nodrošināt pienācīgu finansējumu ar mērķi atbalstīt stingrākus vides nosacījumus, ii) samazināt administratīvo slogu gan lauksaimniekiem, gan iestādēm, tostarp nosacījumu ievērošanas kontrolēs, un iii) ļaut dalībvalstīm prasību īstenošanā ņemt vērā savas vietējās vajadzības, tādējādi nodrošinot lielāku elastību, kā arī vienkāršākus un saprotamākus noteikumus.

Daudzi ministri arī minēja, ka ir jāveic papildu tehniskais darbs, un Padome uzdeva Īpašajai lauksaimniecības komitejai (*SCA*) turpināt diskusijas, lai pilnveidotu priekšlikumus saistībā ar šo jautājumu. Tehniskais darbs turpinājās arī Horizontālu lauksaimniecības jautājumu darba grupā (*WP HAQ*) rudenī.

1. Rezultāti, kas līdz šim gūti KLP vides un klimata mērķu vērienīguma uzlabošanā

Nosacījumu sistēma (Stratēģisko plānu regulas 11. un 12. pants un III pielikums) ir no vides un klimata viedokļa kopīga ES bāzes līnija atbalsta saņemšanai. Ar Komisijas priekšlikumu jaunajā uzlabotajā nosacījumu sistēmā tiek integrētas daudzas spēkā esošās zaļināšanas prasības un savstarpējā atbilstība, un šī sistēma būs bāzes līnija maksājumu saņemšanai saskaņā ar KLP stratēģisko plānu.

Uzlaboto nosacījumu sistēmu dalībvalstis iestrādās valsts standartos, ņemot vērā savu specifiku un vajadzības. Secīgu prezidentūru laikā (Austrija, Rumānija, Somija) paveiktā darba mērķis bija precizēt nosacījumu sistēmas prasības un paredzēt nepieciešamo elastību, lai ņemtu vērā dažādus vietējos nosacījumus un apstākļus Eiropā.

Ir svarīgi, lai nosacījumu sistēma kā bāzes līnija aptvertu pēc iespējas lielāku daļu ES lauksaimniecības zemes. Tomēr ir svarīgi arī panākt līdzsvaru starp administratīvo slogu, kas saistīts ar nosacījumu ievērošanas kontrolēm, un **mazu lauku saimniecību** ietekmi uz vidi. Tāpēc attiecībā uz mazajām saimniecībām, šķiet, ir pamatoti piemērot vienkāršāku kontroles režīmu un dažus izņēmumus saistībā ar sodiem par nosacījumu neievērošanu.

Prezidentvalsts uzskata, ka saistībā ar nosacījumu sistēmu apspriežamajā projektā, kurā ietverti jauni laba zemes lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) standartu un tiesību aktos noteiktu pārvaldības prasību (*SMR*) elementi, ir panākts augstāks vides un klimata līmenis nekā ar pašreizējo bāzes līniju. Tajā pašā laikā tas nodrošina vienlīdzīgus konkurences apstākļus, vienlaikus dalībvalstīm paredzot elastību, kas nepieciešama, lai standartus un prasības pielāgotu vietējai situācijai un vajadzībām.

Vienkāršības labad dalībvalstīm tiktu dota nepieciešamā rīcības brīvība, tām īstenojot **nosacījumu ievērošanas kontroles un sodus par nosacījumu neievērošanu (Horizontālās regulas 84.–87. pants)**. Neievērošanas gadījumos sodi būtu samērīgāki ar ietekmi uz attiecīgā standarta vai prasības mērķa sasniegšanu.

Prezidentvalsts ir arī strādājusi pie KLP tiesību aktu projektu papildu grozījumiem un konsolidācijas, jo īpaši attiecībā uz turpmāk minētajiem elementiem, kas ir svarīgi, lai pārvaldītu dalībvalstu stratēģiskos plānus un palīdzētu panākt vērienīgus vides un klimata mērķus.

- **Zemes gabalu atbalsttiesīgums (Stratēģisko plānu regulas 4. panta c) apakšpunkts):** prezidentvalsts ir ierosinājusi grozījumus noteikumos, ar ko reglamentē zemes gabalu atbalsttiesīgumu saistībā ar tiešajiem maksājumiem, ar mērķi nodrošināt, ka šie noteikumi nekavē vērienīgu turpmākās KLP mērķu sasniegšanu vides jomā. Šī pieeja ļauj izvairīties no tā, ka lauksaimnieki zaudē atbalstu, jo ir pastiprinātas nosacījumu sistēmas prasības, un tā rada viņiem stimulus apņemties izmantot ekoshēmas, tādējādi palielinot viņu ieguldījumu vides un klimata mērķu sasniegšanā.
- **Finansiālā elastība (Stratēģisko plānu regulas 88. un 89. pants):** ar prezidentvalsts ierosinātajiem redakcionālajiem labojumiem tiktu ievērojami samazināts risks pazaudēt līdzekļus gadījumos, kad izmantojums dažās intervencēs, jo īpaši ekoshēmu izmantojums, ir mazāks nekā gaidīts. Ievērojot noteiktus ierobežojumus, ko dalībvalstis pamato savā stratēģiskajā plānā, elastība ļautu arī novirzīt līdzekļus, piemēram, uz ekoshēmām no citām tiešo maksājumu intervencēm, ja ekoshēmu izmantojums ir lielāks nekā gaidīts. Tas nodrošinātu, ka ekoshēmas joprojām ir pievilcīgas un ka vērtīgi projekti saņem pienācīgu finansējumu pat tad, ja izmantojums atšķiras no sākotnēji plānotā, kas ir riskanti, ņemot vērā, ka ekoshēmas ir jauni instrumenti bez iepriekšējas pieredzes to plānošanā/īstenošanā.

Prezidentvalsts ir arī detalizēti apspriedusi tiesību akta priekšlikumu attiecībā uz vairākiem **intervenču veidiem, ar ko veicina vides un klimata mērķu sasniegšanu**. Ir precīzāk izstrādāti jo īpaši 28. pants (ekoshēmas), 65. pants (pārvaldības saistības), 66. pants (apgabals, kurā ir dabas ierobežojumi), 67. pants (noteiktas obligātās prasības) un neienesīgi elementi 68. pantā (investīcijas), un vairums dalībvalstu attiecīgos tekstus atbalsta. Tomēr attiecībā uz ekoshēmām joprojām nav atrisināts jautājums par brīvprātīgu vai obligātu sistēmas piemērošanu dalībvalstīs.

Nozarisko intervenču ietvaros ir apspriesta ražotāju organizāciju darbības programmu darbības fondu procentuālā daļa, ko paredzēts novirzīt vides un klimata mērķiem, taču dalībvalstīm joprojām ir atšķirīgi viedokļi par to.

2. Pārdomas par turpmāko darbu

Papildus iepriekš izklāstītajiem juridiskajiem elementiem un prasībām joprojām nav atbildēts jautājums, cik liels KLP stratēģisko plānu finansiālais ieguldījums ir nepieciešams, lai sasniegtu vides un klimata mērķus. Šis jautājums tika apspriests saistībā ar reformu, un dažas dalībvalstis, piemēram, ir ierosinājušas konkrētu daļu tiešo maksājumu paredzēt ekoshēmām, taču viedokļi un vēlmes šajā ziņā joprojām būtiski atšķiras.

Komisijas priekšlikuma apsvērumos ir ietverts vispārējs mērķis panākt, ka KLP ar klimatu saistītiem izdevumiem tiek atvēlēti 40 %, un 87. pantā ir paredzēta klimata izdevumu līdzsekošanas metode. Priekšlikumā ir ietverta arī konkrētāka procentuālā daļa (30 %), kas Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) budžetā būtu jāparedz vides un ar klimatu saistītiem mērķiem. Attiecībā uz I pīlāra intervencēm ir ierosināts noteikt minimālo izdevumu daļu (20 %) augļu un dārzeņu ražotāju organizāciju darbības fondiem.

Tā kā KLP stratēģiskajam plānam vajadzētu būt vienotam veselumam, kas aptver intervences abos pīlāros, prezidentvalsts vēlētos ierosināt ieviest **vienu kopīgu procentuālo daļu**, kura attiektos uz visu KLP stratēģisko plānu, būtu vienādi piemērojama visās dalībvalstīs un būtu atvēlēta vides un ar klimatu saistīto mērķu sasniegšanai. Tikpat labi to varētu izteikt arī kā **fiksētu finansējuma summu**, ko katrai dalībvalstij paredz šiem mērķiem saskaņā ar visu KLP stratēģisko plānu. Citiem vārdiem sakot, būtu viena kopīga procentuālā daļa vai fiksēta finansējuma summa, kas aptvertu abus pīlārus, un **attiecīgā dalībvalsts varētu izvēlēties vienu vai vairākas intervences I vai II pīlārā, vai abos, kas tādējādi palīdzētu sasniegt šo procentuālo daļu vai summu**. Tas nozīmētu, ka dalībvalstis varētu izvēlēties sev piemērotākās intervences, ņemot vērā vietējos apstākļus, un tās nebūtu jāizvēlas tikai no kāda konkrēta pīlāra; tādējādi KLP stratēģiskā plāna izstrādē tiktu nodrošināta lielāka elastība.

Tāpēc tā vietā, lai vides un ar klimatu saistītiem mērķiem piešķirtu 30 % no II pīlāra, prezidentvalsts ierosina noteikt, ka šiem mērķiem dalībvalstis piešķir noteiktu daļu no sava kopējā KLP finansējuma (I un II pīlārs).

Prezidentvalsts uzskata, ka līdz ar pienākumu KLP stratēģisko plānu izstrādē noteikt vērienīgākus mērķus saskaņā ar 92. pantu, viena kopīga procentuālā daļa vai fiksēta summa būtu labs veids, kā nodrošināt vides un klimata jomas izdevumu pamanāmību, sasniegt vērienīgākus vides un klimata mērķus salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju un nodrošināt, ka KLP "zaļajai arhitektūrai" ir vienots raksturs. Tajā pašā laikā viena kopīga procentuālā daļa vai fiksēta summa dalībvalstīm dotu iespēju brīvi izvēlēties, vai saskaņā ar saviem apstākļiem vairāk izmantot I vai II pīlāra intervences – ar nosacījumu, ka prasītā procentuālā daļa vai summa tiek sasniegta.

Kopīgā procentuālā daļa aizstātu ierosināto 30 % mērķi, un to varētu **noteikt vēlāk, pēc lēmuma par DFS**, tādā apmērā, ar ko tiktu panākti vērienīgāki vides un klimata mērķi nekā pašreizējā KLP. Ar augļu un dārzu nozari saistīto darbības programmu mērķis tiktu saglabāts, bet tā procentuālā daļa vēl būtu jāapspriež.

Intervences, kas palīdz sasniegt vienu kopīgu procentuālo daļu vai fiksētu summu

Prezidentvalsts ir noteikusi sākotnēju sarakstu ar intervences veidiem, kurus varētu apsvērt nolūkā sasniegt vienu kopīgu procentuālo daļu vai fiksētu summu (tiesību aktā jāprecizē):

- klimatiskās un vidiskās shēmas (ekoshēmas) (Stratēģisko plānu regulas 28. pants);
- pārvaldības saistības, ar ko palīdz sasniegt vides un klimata mērķus II pīlārā (Stratēģisko plānu regulas 65. pants);

- noteikta finansējuma procentuālā daļa, ar kuru kompensē dabiskos vai citus platībatkarīgos ierobežojumus (Stratēģisko plānu regulas 66. un 67. pants);
- ar vides un klimata mērķiem saistītas investīcijas (Stratēģisko plānu regulas 68. pants);
- ar vides un klimata mērķiem saistītas noteiktas intervences atbilstoši intervenču veidiem noteiktās nozarēs;
- ar vides un klimata mērķiem saistīti konsultāciju pakalpojumi (Stratēģisko plānu regulas 13. pants);
- ar vides un klimata mērķiem saistīta zināšanu pārnese un sadarbība (Stratēģisko plānu regulas 71. un 72. pants).

Prezidentvalsts arī gribētu ierosināt KLP stratēģisko plānu regulā papildus iekļaut konkrētus noteikumus par pēcpasākumiem saistībā ar noteikto procentuālo daļu/summu. Šajos noteikumos būtu jāņem vērā II pīlāra saistību daudzgadu raksturs. Tādējādi, šķiet, būtu loģiski mērķa sasniegšanu pārraudzīt vairāku gadu garumā un paredzēt mehānismu, ar ko nodrošina, ka KLP plānošanas laikposmā tiek sasniegta prasītā procentuālā daļa/summa.

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ministrus aicinās Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomes 18. novembra sanāksmē pievērsties šādiem **jautājumiem**:

- Vai dalībvalstis varētu atbalstīt principu – vides un klimata mērķiem atvēlēt vienu kopīgu, speciāli paredzētu finansējuma daļu, kas attiektos uz abiem pīlāriem, paturot prātā, ka sīkākas izstrāde vēl jāveic?
- Vai iepriekš izklāstīto pasākumu kopums veidotu pietiekami stingru, bet elastīgu satvaru, lai turpmākajā KLP panāktu vārienīgākus vides un ar klimatu saistītos mērķus?